

# Spis treści

## WSPÓŁCZESNE WYMIARY DYDAKTYKI NA RZECZ ZDROWIA I W CHOROBY

|        |                                                                                                                                      |    |
|--------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| 1      | Specyfika kształcenia zawodowego w pielęgniarstwie .....                                                                             | 15 |
| 1.1.   | Edukacja zdrowotna w efektach kształcenia zawodowego – <i>Irena Wrońska</i> .....                                                    | 15 |
| 1.1.1. | Istota edukacji zdrowotnej .....                                                                                                     | 15 |
| 1.1.2. | Edukacja zdrowotna w kształceniu pielęgniarek – od przeszłości<br>do przyszłości .....                                               | 17 |
| 1.1.3. | Efekty wynikowe w kształceniu zawodowym pielęgniarek .....                                                                           | 23 |
| 1.1.4. | Edukacja zdrowotna a efekty kształcenia zawodowego pielęgniarek .....                                                                | 24 |
| 1.2.   | Rola i zadania pielęgniarzki w edukacji zdrowotnej w teorii i praktyce –<br><i>Danuta Zarzycka</i> .....                             | 27 |
| 1.2.1. | Teorie pielęgniarstwa na rzecz edukacji zdrowotnej .....                                                                             | 27 |
| 1.2.2. | Edukacja zdrowotna a uwarunkowania prawne .....                                                                                      | 30 |
| 1.2.3. | Istota roli zawodowej pielęgniarzki w obszarze edukacji zdrowotnej .....                                                             | 32 |
| 1.2.4. | Wytyczne dla pielęgniarzki służące pełnieniu funkcji edukatora<br>zdrowia .....                                                      | 34 |
| 1.2.5. | Edukacja zdrowotna w przyszłości .....                                                                                               | 36 |
| 2      | Metodyka edukacji zdrowotnej w kształceniu zawodowym pielęgniarek .....                                                              | 41 |
| 2.1.   | Przygotowanie pielęgniarek do diagnozowania problemów edukacyjnych<br>odbiorców opieki zdrowotnej – <i>Matylda Sierakowska</i> ..... | 41 |
| 2.1.1. | Diagnoza pielęgniarzka .....                                                                                                         | 41 |
| 2.1.2. | Model samoopieki/deficytu samoopieki Dorothei Orem .....                                                                             | 44 |
| 2.1.3. | Diagnoza potrzeb edukacyjnych .....                                                                                                  | 47 |
| 2.2.   | Podstawy tworzenia projektów edukacyjnych dla pacjentów –<br><i>Matylda Sierakowska</i> .....                                        | 51 |
| 2.2.1. | Etapy planowania edukacji zdrowotnej .....                                                                                           | 51 |
| 2.2.2. | Metody dydaktyczne w edukacji zdrowotnej .....                                                                                       | 55 |
| 2.2.3. | Formy organizacyjne stosowane w edukacji zdrowotnej .....                                                                            | 59 |
| 2.2.4. | Środki dydaktyczne .....                                                                                                             | 60 |
| 2.2.5. | Zasady nauczania/edukacji zdrowotnej .....                                                                                           | 63 |
| 2.3.   | Metody aktywizujące wykorzystywane w edukacji – <i>Agnieszka Lankau,</i><br><i>Matylda Sierakowska</i> .....                         | 66 |
| 2.4.   | Metody symulacyjne w edukacji pacjentów – <i>Anna Leńczuk-Gruba</i> .....                                                            | 78 |
| 2.5.   | Nowoczesne metody kształcenia z użyciem technologii informacyjnych –<br><i>Wiesław Połjanowicz</i> .....                             | 83 |

|                                                                                                                       |     |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| <b>2.6. Metody eksponujące w edukacji pacjentów – Zofia Janina Sienkiewicz</b> .....                                  | 93  |
| 2.6.1. Planowanie edukacji zdrowotnej z wykorzystaniem metod eksponujących .....                                      | 94  |
| <b>2.7. Metody praktyczne w edukacji zdrowotnej – Lucyna Plaszeuska-Żywko, Maria Kózka</b> .....                      | 98  |
| <b>2.8. Metody wykorzystywane w edukacji do zmiany zachowań zdrowotnych – Barbara Janina Ślusarska</b> .....          | 106 |
| 2.8.1. Zachowania zdrowotne i proces zmian zachowań zdrowotnych .....                                                 | 106 |
| 2.8.2. Metody edukacji w zmianach zachowań zdrowotnych .....                                                          | 109 |
| <b>2.9. Ewaluacja efektów kształcenia w obszarze edukacji zdrowotnej – Maria Kózka, Lucyna Plaszeuska-Żywko</b> ..... | 116 |

## ZAŁOŻENIA EDUKACJI ZDROWOTNEJ A PRAKTYKA PIELEGNIARSKA I WSPÓŁPRACA INTERDYSCYPLINARNA

|                                                                                                                                                                                                 |     |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| <b>3 Programy edukacji zdrowotnej w grupie osób zdrowych i zagrożonych ryzykiem choroby</b> .....                                                                                               | 125 |
| <b>3.1. Interdyscyplinarne programy edukacji zdrowotnej w obszarze promocji zdrowia – Anna Andruszkiewicz, Mariola Barbara Banaszkiewicz</b> .....                                              | 125 |
| 3.1.1. Założenia teoretyczne tworzenia interdyscyplinarnych programów w obszarze promocji zdrowia .....                                                                                         | 125 |
| 3.1.2. Narodowy Program Zdrowia .....                                                                                                                                                           | 127 |
| 3.1.3. Programy promocji zdrowia .....                                                                                                                                                          | 129 |
| <b>3.2. Populacyjne programy zdrowotne ukierunkowane na grupy ryzyka chorobowego – Barbara Janina Ślusarska, Anna Andruszkiewicz</b> .....                                                      | 136 |
| 3.2.1. Programy zdrowotne finansowane przez Ministerstwo Zdrowia .....                                                                                                                          | 138 |
| 3.2.2. Profilaktyczne programy zdrowotne realizowane w ramach Narodowego Funduszu Zdrowia .....                                                                                                 | 143 |
| 3.2.3. Programy zdrowotne realizowane przez jednostki samorządu terytorialnego .....                                                                                                            | 146 |
| 3.2.4. Udział pielęgniarki w realizacji profilaktycznych programów zdrowotnych .....                                                                                                            | 149 |
| <b>4 Projekty programów edukacyjnych dla pacjentów i/lub opiekunów w wybranych chorobach przewlekłych</b> .....                                                                                 | 153 |
| <b>4.1. Edukacja zdrowotna w chorobach reumatycznych – Matylda Sierakowska</b> .....                                                                                                            | 153 |
| 4.1.1. Projekt edukacji pacjentów z reumatoidalnym zapaleniem stawów .....                                                                                                                      | 153 |
| 4.1.2. Szczegółowy scenariusz zajęć edukacyjnych prowadzonych metodą podającą i problemową (drzewo decyzyjne) w grupie pacjentów/opiekunów osób chorych na reumatoidalne zapalenie stawów ..... | 165 |
| 4.1.3. Materiały informacyjne dla pacjentów – jak żyć z reumatoidalnym zapaleniem stawów – zalecenia do samoopieki .....                                                                        | 170 |
| Załącznik nr 1 .....                                                                                                                                                                            | 182 |
| <b>4.2. Edukacja zdrowotna w przewlekłych chorobach układu pokarmowego – Katarzyna Łagoda, Regina Sierżantowicz</b> .....                                                                       | 187 |

|             |                                                                                                                                                                                         |     |
|-------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| 4.2.1.      | Projekt edukacji pacjentów z chorobą refluksową przełyku .....                                                                                                                          | 187 |
| 4.2.2.      | Szczegółowy scenariusz zajęć edukacyjnych prowadzonych wybranymi metodami problemowymi w grupie chorych z chorobą refluksową przełyku .....                                             | 197 |
| 4.2.3.      | Projekt edukacji pacjentów z zespołem jelita nadwrażliwego .....                                                                                                                        | 203 |
| 4.2.4.      | Szczegółowy scenariusz zajęć edukacyjnych prowadzonych metodą podającą, praktyczną i problemową (ranking diamentowy) w grupie chorych z zespołem jelita nadwrażliwego .....             | 211 |
| <b>4.3.</b> | <b>Edukacja zdrowotna w chorobach układu sercowo-naczyniowego –</b><br><i>Iwona Teresa Jarocka, Dorota Joanna Kondzior</i> .....                                                        | 216 |
| 4.3.1.      | Projekt edukacji pacjentów z chorobą niedokrwienną serca .....                                                                                                                          | 216 |
| 4.3.2.      | Szczegółowy scenariusz zajęć edukacyjnych prowadzonych metodą podającą i problemową (rybi szkielet) w grupie osób z chorobą niedokrwienną serca .....                                   | 227 |
| 4.3.3.      | Projekt edukacyjny pacjentów z nadciśnieniem tętniczym .....                                                                                                                            | 231 |
| 4.3.4.      | Szczegółowy scenariusz zajęć edukacyjnych prowadzonych metodami problemowymi (mapa myśli, układanka/puzzle) w grupie chorych z nadciśnieniem tętniczym .....                            | 243 |
| <b>4.4.</b> | <b>Edukacja zdrowotna w chorobach układu oddechowego –</b><br><i>Krystyna Kowalczyk, Hanna Joanna Rolka</i> .....                                                                       | 248 |
| 4.4.1.      | Projekt edukacji pacjentów z przewlekłą obturacyjną chorobą płuc .....                                                                                                                  | 248 |
| 4.4.2.      | Szczegółowy scenariusz zajęć edukacyjnych prowadzonych metodą praktyczną – pokaz z objaśnieniem, w grupie chorych z przewlekłą obturacyjną chorobą płuc .....                           | 259 |
| 4.4.3.      | Materiały informacyjne dla pacjentów na temat prowadzenia rehabilitacji oddechowej .....                                                                                                | 265 |
| <b>4.5.</b> | <b>Edukacja zdrowotna w chorobach neurodegeneracyjnych –</b><br><i>Krystyna Klimaszevska, Katarzyna Krystyna Snarska</i> .....                                                          | 268 |
| 4.5.1.      | Projekt edukacji pacjentów z chorobą Parkinsona .....                                                                                                                                   | 268 |
| 4.5.2.      | Szczegółowy scenariusz zajęć edukacyjnych prowadzonych metodą podającą, praktyczną i problemową (burza mózgów) w grupie chorych z chorobą Parkinsona .....                              | 280 |
| 4.5.3.      | Materiały informacyjne dla pacjentów z chorobą Parkinsona .....                                                                                                                         | 283 |
| <b>4.6.</b> | <b>Edukacja zdrowotna w chorobach nerek –</b><br><i>Grażyna Kobus</i> .....                                                                                                             | 296 |
| 4.6.1.      | Projekt edukacji pacjentów z przewlekłą chorobą nerek w okresie bezpośrednio poprzedzającym leczenie nerkozastępcze .....                                                               | 296 |
| 4.6.2.      | Szczegółowy scenariusz zajęć edukacyjnych prowadzonych metodą podającą, praktyczną i problemową (drzewo decyzyjne) w grupie chorych przygotowywanych do leczenia nerkozastępczego ..... | 307 |
| <b>4.7.</b> | <b>Edukacja zdrowotna w wybranych problemach geriatrycznych –</b><br><i>Halina Doroszkiewicz, Jolanta Lewko</i> .....                                                                   | 312 |
| 4.7.1.      | Projekt edukacji opiekunów sprawujących opiekę nad chorym z otępieniem w środowisku zamieszkania .....                                                                                  | 312 |

|                        |                                                                                                                                                                                               |            |
|------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| 4.7.2.                 | Szczegółowy scenariusz zajęć edukacyjnych prowadzonych metodą podającą, praktyczną i problemową (analiza przypadku) w grupie opiekunów osób starszych z ośpieniem .....                       | 324        |
| 4.8.                   | <b>Edukacja w przewlekłych chorobach dermatologicznych – Anna Baranowska, Barbara Jankowiak .....</b>                                                                                         | <b>332</b> |
| 4.8.1.                 | Projekt edukacji rodziców/opiekunów dzieci z atopowym zapaleniem skóry .....                                                                                                                  | 332        |
| 4.8.2.                 | Szczegółowy scenariusz zajęć edukacyjnych prowadzonych metodą podającą i problemową (mapa mentalna, burza mózgów) w grupie rodziców/opiekunów dzieci chorych na atopowe zapalenie skóry ..... | 341        |
| 4.8.3.                 | Materiały informacyjne dla rodziców/opiekunów dzieci z atopowym zapaleniem skóry .....                                                                                                        | 345        |
| <b>Skorowidz</b> ..... |                                                                                                                                                                                               | <b>355</b> |